

ทำลายภพ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๕๘

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “พระอรหันต์ทำลายจิตด้วยอรหัตตมรรคหรือ”

กราบเรียนหลวงพ่อกี่เคารพอย่างสูง ข้าพเจ้าใคร่อยากทราบว่า อรหัตตมรรคนี้ต้องทำลายจิตหรือ แสดงว่าผู้ใดที่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ก็ไม่มีจิตสึครับ มีแต่ขันธ ๒ ล้วนๆ นะครับ กราบขอบพระคุณ

ตอบ : นี่เขาถามคำถามเนาะ เพราะว่าเราตอบปัญหาไปเยอะ เวลาตอบปัญหาไปเยอะ เวลาเขาไปฟังแล้ว เขาไปแยกแยะ แล้วเขาก็ถามกลับมาไง “ใคร่อยากทราบว่า อรหัตตมรรคต้องทำลายจิตหรือ”

คำว่า “ทำลายจิต” ทำลายจิต เห็นไหม คำว่า “ทำลายจิต” ทำลายจิตมันก็คิดกันไปได้ หลายแง่หลายมุม หลายแง่ หลายมุม หมายความว่า ถ้าเป็นพวกจิตแพทย์ เขาก็คิดเป็นเรื่องทางวิทยาศาสตร์ไป ถ้าคิดถึงทางโลก ทางโลกนะ เวลาเขา เข้าทรง ทรงเจ้า หรือเป็นการทำนายทายทัก ใช้นั้นเขาเป็นเรื่องไสยศาสตร์ไป

แต่ถ้าเป็นเรื่องผู้ที่สนใจในการประพฤติปฏิบัติ เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติ เห็นไหม คนที่จิตใจยังไม่เข้าสู่เส้นทางของการประพฤติปฏิบัติ ยังเป็นการแสวงหาเส้นทางอยู่ มันก็จินตนาการไปว่า “จิตเป็นอย่างนั้นๆ” จิตมันเป็นได้หลายหลาก อยู่ที่คนจะจินตนาการ หรือคนจะกำหนด กำหนดหมายความว่ารู้เท่าความคิดตัวเองได้เท่านี้ เขาวานี้คือจิตๆ

ฉะนั้น “จิตมันคืออะไรละ จิตมันหยาบละเอียดขนาดไหน”

เมื่อก่อนเราวชใหม่ๆ นะ มันมีนักศึกษาของประธานมิตร เขามีความคิดเห็นว่า เขามีความคิดของเขาเลยว่า “โลกนี้มีเพราะมีเรา ทุกข์มีเพราะมีเรา ถ้าจะพ้นจากทุกข์คือต้องทำลายเรา คือเขาคิดว่าการฆ่าตัวตายเป็นทางออกไง”

มีลัทธิฆ่าตัวตายนะ พอลัทธิฆ่าตัวตาย เขาเป็นศาสดา เขากำหนดวันตายเลย แล้วถึงเวลาแล้วเขาก็ฆ่าตัวตาย เขาเข้าใจว่าการฆ่าตัวตายคือการฆ่าตัวตนของเรา การฆ่าตัวตายคือการ ฆ่าจิต เขาคิดอย่างนั้น การทำลายจิตคือการฆ่าตัวตาย นี่มันไปอย่างนั้นเลย

ทีนี้คำถามว่า “อรหันต์มรรคนี่ต้องทำลายจิตหรือ”

การทำลายจิต ถ้าภาษาเรา การทำลายจิตเพราะมันเป็น มันมีที่มา ที่มาเพราะว่ามีพระหลายองค์มาก เขายืนยันว่าเขาเป็นพระอรหันต์ แล้วเขาก็บอกว่าจิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้นๆ เราถึงบอก **ถ้ามันมีจิต มันก็มีภพ ถ้ามันมีจิตมันก็มีตัวตน** เราถึงบอกว่า **พระอรหันต์ไม่มีจิต ถ้าพระอรหันต์ไม่มีจิต พระอรหันต์มีอะไรละ พระอรหันต์ไม่มีจิตเพราะอรหันต์มีธรรมชาติ**

ฉะนั้น ถ้าบอกว่าพระอรหันต์มีจิต เพราะหลวงตาท่านเทศน์เมื่อก่อนนั้น ท่านก็เทศน์บอกว่า จิตพระอรหันต์เป็น อย่างนั้นๆ ทีนี้พอจิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้น ท่านพูดตอนนั้น ท่านพูดตอนที่ว่า สังคมยังอ่อนแออยู่ สังคมยังอ่อนแออยู่ท่านก็พยายามสอนสังคม

เหมือนกับที่เวลาเรายกตัวอย่างเหมือนในพระไตรปิฎก ในพระไตรปิฎกองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์สอนใคร ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์หรือคุยกับพระสารีบุตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์สอนพระโมคคัลลานะ พระโมคคัลลานะ พระสารีบุตรเป็นพระอรหันต์ ถ้าการเป็น พระอรหันต์ การพูดของท่าน ท่านพูดศัพท์เดียวกัน ความเสมอกัน มันง่าย

แต่เวลาท่านพูดกับคฤหัสถ์ เห็นไหม เวลาพูดกับคฤหัสถ์ ท่านจะพูดอนุบุพพิกา พูดถึงท่าน พูดถึงอย่างนี้ แล้วเวลาท่านเปรียบเทียบ ทีนี้เปรียบเทียบ เปรียบเทียบให้ปุณฺณเปรียบเทียบให้คฤหัสถ์เขาเข้าใจ มันก็ต้องพูดให้หย่อนลงไปให้ถึงที่สุด

หลวงตาใช้คำว่า “หย่อนลงๆ” คือว่าเราพยายามจะสื่อ ให้เขา^{ู้}ได้ การสื่อให้เขา^{ู้}ได้ เขาถึงว่าจิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้นๆ ถ้าจิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้นๆ ทีนี้ถ้าพูดกันกับพระสารีบุตร พระสารีบุตรเวลาท่านพูด **หนึ่งไม่มีสอง หนึ่งไม่มีสอง** แล้วชีวิต คืออะไร พระสารีบุตรเวลาพูดถึงชีวิตคืออะไร ชีวิตคือไฉน คือพลังงาน พูดถึงขนาดนั้นนะ พระสารีบุตร ชีวิตนี้คือพลังงานเท่านั้น พลังงานคือไฉน

ถ้าในพระไตรปิฎกใช้คำว่า “ไฉน” แต่เวลาเราพูดภาษาใหม่ๆ ว่า จิตนี้คือพลังงาน พลังงานตั้งอยู่บนกาลเวลา คืออายุ ในพระไตรปิฎกว่าชีวิต จิตนี้เป็นไฉน ไฉนตั้งอยู่บนกาลเวลา นี่เราอ่านพระไตรปิฎกแปลนะ ท่านบอกบาลีนี้พูดไม่ถูก ชีวิตนี้คือไฉน ไฉนตั้งอยู่บนกาลเวลา ถ้าไฉนมันไม่สืบต่อ ไม่มีกาลเวลา มันก็ไม่ใช้ชีวิต นี่พูดถึงเวลาพระสารีบุตรพูดนะ

ฉะนั้น เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับใคร ถ้าพูดกับพระสารีบุตร พูดกับพระโมคคัลลานะ มันก็เป็นผู้ที่มี วุฒิภาวะเสมอกัน คุยกันเข้าใจได้ แต่ถ้าพูดกับคฤหัสถ์ล่ะ ทีนี้เราย้อนกลับมาที่ว่าเวลาเราคัดค้าน พระทั่วไปที่บอกว่าเขาเป็นพระอรหันต์ แล้วเขาบอกว่าจิตของเขาเป็นอย่างนั้นๆ เรางงเลย **พระอรหันต์มีจิตด้วยหรือวะ ถ้าพระอรหันต์มีจิตมันก็มีภพ ก็มีตัวตน พระอรหันต์มีตัวตนด้วยหรือ**

แต่เวลาหลวงตาท่านพูดถึงนะ ท่านพูดถึงบอกว่า ท่านเทศน์ต้นๆ ท่านก็จะพูดว่าจิตพระอรหันต์เหมือนกัน แต่เวลานั้นปลายของชีวิต ท่านไม่เคยพูดอย่างนี้เลย ท่านจะบอกว่าธรรมาธาตุ ไฉน พลังงานเป็นธาตุเป็นธรรม มันเป็นธรรม เป็นธรรมาธาตุ ไม่ใช่จิต เทศน์ช่วงปลายๆ ชีวิตของหลวงตา ท่าน จะบอกว่าธรรมาธาตุๆ แต่ช่วงต้นๆ ของท่าน ท่านใช้บอกว่า จิตพระอรหันต์

คำว่า “จิตพระอรหันต์” ทีนี้เราจะบอกว่า ถ้าเราคัดค้านพระทั่วไป ทำไมเรายอมรับหลวงตา ทุกคนมาหาเราจะพูดคำนี้ บอก “ทำไมหลวงพ่อยอมรับหลวงตา ผมก็พูดเหมือนหลวงตาเปียบเลย หลวงพ่อก็ยอมรับผมสักที” ไม่ยอมรับ ไม่ยอมรับเพราะเงื้อง่าของหลวงตามาพูด แต่หลวงตาท่านพูด ท่านพูดเพื่อสื่อใจ

ฉะนั้น สิ่งที่ว่าทำลายจิต เราจะพูดใหม่ เราพูดใหม่ทำลายภพ ตัวตนคือสถานะ คือสถานะที่ ฉะนั้น เวลาเข้าไปเห็นภพนะ จิตเดิมแท้มีดวงใส จิตเดิมแท้มีดวงใส จิตเดิมแท้มองไปด้วยอุปกิเลส จิตเดิมแท้มีดวงใส จิตเดิมแท้เป็น ผู้ข้ามพ้นกิเลส ฉะนั้น อรหัตตมรรคมันทำลายภพชาติ

ทำลายที่พระสารีบุตรพูด พระสารีบุตรว่าชีวิตคือไออุ่น ไออุ่นตั้งอยู่บนกาลเวลา มันเป็นภพ มันเป็นที่ เพราะคำ คำนี้ พระสารีบุตรพูดกับภิกษุณีเงิ เวลาถามปัญหา เขาตอบไม่ได้ แต่พระสารีบุตรเวลาอธิบาย อธิบายอย่างนี้

ฉะนั้น เวลาพูด เพราะว่ามันต้องพูดถึงเป้าหมาย พูดถึงที่สัมผัสได้ เห็นใหม่ ชีวิตนี้คือไออุ่น ไออุ่นตั้งอยู่บนกาลเวลา ที่นี้ถ้ามันเข้าไปถึงนะ ถ้าเข้าไปถึงมันก็เป็นอารมณ์ อารมณ์นี้หยาบมาก อารมณ์นี้มันครอบ เห็นใหม่ เวลาพูดถึงทำสมาธิ เวลาจิตมันหดสั้นเข้ามามันเป็นอิสระ มันไม่พาดพิงอารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น ไม่รับรู้ อารมณ์ใดๆ ทั้งสิ้น แค่เป็นสมาธิมันก็ไม่เป็นอารมณ์อย่างที่เราเป็นกันอยู่แล้ว

ฉะนั้น พวกเราเวลาพูดกัน พูดกันด้วยอารมณ์ เหมือนกับที่ว่าเขาบอกว่า “โลกนี้มีเพราะมีเรา ถ้าเราทำลายตัวตนแล้ว โลกนี้ก็นิพพาน”...นิพพานของเขาไป

นี่ก็เหมือนกัน ทำลายจิต ทำลายจิตทำลายที่ไหน ทำลายจิต แต่เวลาจริงๆ แล้ว เวลาพูดมันทำลายภวาสวะ ทำลายภพ ทำลายภพทำลายชาติ แต่กว่าจะเข้าไปเห็นตรงนั้นได้มันต้องผ่านพระอนาคามีขึ้นไป มันถึงจะรู้เห็นได้ ขนาดผ่านพระอนาคามีขึ้นไปแล้วยังไม่เห็นเลย ยังไปติดอยู่นั่นนะ ต้องมีคนชี้หน้า ผู้ที่ทรมาน ผู้ที่ชี้หน้าให้ออกมาให้เห็นตรงนั้นได้ มันถึงจะเป็นอรหัตตมรรค

นี่มันยังไม่มีหรอก จะบอก “อรหัตตมรรคต้องทำลายจิตหรือ”

เวลาเป็นคำถาม อรหัตตมรรคมันต้องทำลายภพ ทำลายภพ ทำลายชาติ ถ้าทำลายได้จริงมันก็เป็นอรหัตตมรรค แต่ถ้ามันทำลายไม่ได้ มันก็ติด นี่พูดถึงว่า “อรหัตตมรรคต้องทำลายจิตหรือ” ทำลายภพ ถ้าทำลายจิต จิตนี้มันเป็นได้หลายหลาก จิตนี้เป็นได้หลายสถานะ ถ้าทำลายภพ ทำลายชาติ ถ้ามันเป็นความจริงนะ

นี่เขากถามมาตรงๆ ก็ต้องตอบตรงๆ เพราะเราเข้าใจว่า ก็ไปดูในเว็บไซต์มานี้แหละ แล้วพอดูเว็บไซต์มาแล้ว พอเราพูดไปเยอะมาก ก็ไปกรองมาไง แล้วก็เอาคำกรองสิ่งนั้นมาแล้ว กลับมาถามผู้ที่เป็นคนพูดไว้นั้นแหละ ฉะนั้น กลับมาถามเรา เราก็ตอบอย่างนี้ ตอบว่า **“อรรถัตตมรรคต้องทำลายจิตหรือ” อรรถัตตมรรคต้องทำลายภพ ทำลายชาติ ทำลายภวา สวะ ทำลายปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิวิญญาณ ตัวทำลายนั้นถึงจะเป็นอรรถัตตมรรคได้**

“แสดงว่าผู้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ไม่มีจิตสิครับ”

พระอรหันต์มีเหมือนไม่มี ไม่มีเหมือนมี พระอรหันต์ไม่มีจิต ไม่มี ถ้ามีสิ่งใดที่มันเป็นสิ่งที่ยืนยันได้มันก็เป็นภพหมด ถ้าเป็นภพเป็นชาติมันก็มีตัวตนไป มานะ ๙ เสมอเขา สำคัญว่าเสมอเขา เสมอกันก็ไม่สำคัญ ต่ำกว่าก็ไม่สำคัญว่าต่ำกว่า สูงกว่าก็ไม่สำคัญว่าสูงกว่า ไม่สำคัญ ไม่สำคัญคือไม่มีสถานะ แล้วมันมีอยู่หรือเปล่าละ มันมีอยู่หรือเปล่า มีเหมือนไม่มี ไม่มีเหมือนมี

ฉะนั้นบอกว่า “พระอรหันต์ก็ไม่มีจิตสิครับ”

เราจะบอกว่าไม่มี ถ้าไม่มี ภาษาโลกไ้ แล้วไม่มี ไม่มีแล้วสิ่งที่เหลือ้นคืออะไร นี่พูดถึง ถ้าเขาคำนมาอีกไ้ ถ้าเขาคำนมาอีก บอกมีเหมือนไม่มี ไม่มีเหมือนมี คำนี้อยู่ในพระไตรปิฎก มีเหมือนไม่มี

ฉะนั้น “มีแต่ชั้น ๒ ล้วนๆ หรือครับ”

ชั้น ๒ นี่คือความหมายของเขา แต่ไ้ชั้น ๓ เขาคิดถึงชั้นคือว่าชั้นธมาร คือปุถุชน แต่ชั้นของพระอรหันต์คือเป็นภาวะ ชั้น ๓ ชั้น ๕ ชั้นอย่างหยาบ ชั้นอย่างกลาง ชั้นอย่างละเอียด ถ้าได้ชำระล้างแล้ว ชำระล้าง แต่ของเราเป็นชั้นธมาร มันเป็นมาร รูปก็เป็นมาร เวทนา ก็เป็นมาร รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณเป็นมารหมด สิ่งที่เป็นมารเป็นเพราะอวิชชามันครอบงำ

แต่ถ้าด้วยการประพฤติปฏิบัติ ด้วยการฝึกหัด ด้วยการชำระล้าง มันก็สะอาดเป็นชั้นๆ เข้ามา จนถึงที่สุดแล้วมันหุดสั้นเข้ามาไปถึงภวา สวะ ไปถึงภพ ไปถึงตัวพลังงาน แล้วต้องทำลายตัวพลังงานนั้น เพราะการไม่ทำลายตัวพลังงานนั้น ตัวพลังงานนั้นไปเกิดบนพรหม ถ้า

ไปทำลายตัวพลังงานนั้นแล้ว ถ้าพูดภาษาที่ให้เข้าใจง่าย ก็ทำลายจิตนั้นแหละ แต่ทำลายจิตแบบผู้ที่เขาวิฤตภาวะเข้าไปเห็นจิตเดิมแท้ได้

ไม่ใช่ทำลายจิต พอทำลายจิตใช่ไหม ทำลายจิตแล้ว แบบว่า โทษประหารเขาฉีดยาให้ตายไง ทำลายจิตใช่ไหม ขึ้นเข็มขัด รัดเลย แล้วฉีดยาฆ่าได้เลย มันจะได้ทำลายจิต

มันทำลายภพภูมิใด มันมีหลายภพภูมิ หลายชั้นหลายตอน การจะทำลายได้มันต้องมีคุณสมบัติที่จะทำลายได้ ถ้ามันทำลายได้แล้ว สิ่งที่ว่าจิตจะมีหรือไม่มีนั่นอีกเรื่องหนึ่งแล้ว และมีแต่ชั้น ๒ นี้ไม่ใช่ ไม่ใช่อะไรทั้งสิ้น ชั้น ๒ ชั้นนี้เป็นภาวะ **ภารา** **หเว** **ปญจกขุณา** ชั้นนี้เป็นภาวะ สิ่งที่เหลือ เห็นใหม่ สอุปาทิเสสนิพพาน พระอรหันต์ที่ยังดำรงชีพอยู่ พระอรหันต์ที่ยังดำรงชีพอยู่นะ

หลวงตาท่านพูดเอง **“พระอรหันต์ที่ดำรงชีพอยู่ หรือพระอรหันต์ที่ตายไปแล้ว มีค่าเท่ากัน เพราะสำเร็จเป็นพระอรหันต์ตอนที่ทำลายอวิชชา ตอนที่ทำลายภวาสวะทำลายภพแล้ว จบแล้ว เป็นธรรมชาติ พอธรรมชาติ ชาติเป็นธรรมแล้วมันเข้าได้ทุก ๆ อย่าง มันเข้าได้ทุก ๆ สรรพสิ่ง มันไม่มีอะไรแล้ว ไม่มีสรรพสิ่ง แต่ชีวิตที่เหลืออยู่นี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔๕ ปีนี้ไง”**

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสำเร็จเป็นพระอรหันต์ เป็นศาสดาด้วย แล้วอีก ๔๕ ปีที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเผยแผ่ธรรมอยู่นี้อะไร อะไร ที่นี้เวลาอะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระ มันเป็นภารา **หเว** **ปญจกขุณา** มันก็ต้องสื่อกันด้วยชั้น ๒ มันสื่อกันด้วยภาษานี้แหละ แต่ภาษานี้เป็นภาษาในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ความสะอาดบริสุทธิ์ ปาปมุตไม่มีโทษไม่มีภัยใดๆ ทั้งสิ้น นี่เป็นปาปมุต แล้วสิ่งนี้เป็นประโยชน์มา

ฉะนั้น มีแต่ชั้น ๒ ก็ไม่ใช่ เพียงแต่ว่าชั้น ๒ นี้ เวลา องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสื่อให้เห็นว่า ความรู้สึกนึกคิดของปุถุชนนั้นชั้นหนึ่ง ชั้นของมารนี่หนึ่ง แล้วชั้นขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ชั้นของพระอรหันต์ เห็นใหม่ มันก็เป็นชั้นเหมือนกัน แต่มันเป็นภาวะ เป็นภาวะเพราะเป็นชั้น สิ่งที่เหลือทำลายสะอาดแล้ว ทำลายที่ไม่มีอวิชชาอนุสัยเข้ามาเจือปนแล้ว มันเป็นสื่อโดยร้อยสัตว์พันสัตว์แล้ว

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าพูดกับพระอรหันต์ ๖๐ องค์ มีปัญจวัคคีย์ ยสะ แล้วสหายของยสะ แล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖๑ องค์ เริ่มแรกเลย พระอรหันต์ ๖๑ องค์ เห็นไหม “เธอทั้งหลายพ้นจากบ่วงที่เป็นโลกและเป็นทิพย์” พระอรหันต์นี้พ้นจากบ่วงที่เป็นโลก สิ่งที่เป็นโลก เรื่องโลกธรรม ๘ เรื่องสิ่งต่างๆ สิ่งที่เป็นทิพย์ สิ่งที่เป็นทิพย์ก็เรื่องทิพย์ สมบัติ “เธอทั้งหลายพ้นบ่วงที่เป็นโลกและบ่วงที่เป็นทิพย์ เธอจงอย่าไปซ้อนทับกัน โลกเขาเร้า ร้อนนัก” เห็นไหม นี่สะอาดบริสุทธิ์ใจ

ฉะนั้น บอกว่า “มีแต่ขั้น ๒”

ไม่ใช่ ไม่มีอะไรเลย เพียงแต่ว่าสิ่งที่มีอยู่ เศษที่เหลือ สิ่งที่มีอยู่ ที่นี้สิ่งที่มีอยู่เรียกว่าอะไร สิ่งที่มีอยู่นี้ใช้ประโยชน์อะไร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอก **ภารา หเว ปญจกฺขนฺธา** ใจ สิ่งที่มีอยู่ สิ่งที่เหลืออยู่ แล้วมันจบแล้ว จบแล้วเพราะว่าจิตที่มันพ้นไปแล้ว ก็บอกอยู่เมื่อก็ว่าจิตไม่มี สิ่งที่มีมันพ้นแล้ว ธรรมชาติ ธรรมชาตินี้มันอยู่ของมันโดยรอเวลาเท่านั้น

ฉะนั้น นี่พูดถึงว่าคำถามใจ “พระอรหันต์ทำลายจิตด้วยอรหัตตมรรคหรือ ข้าพเจ้าอยากทราบว่าอรหัตตมรรคนี้ต้องทำลายจิตหรือ แสดงว่าผู้ใดที่สำเร็จเป็นพระอรหันต์ก็ไม่มีจิตสิครับ มีแต่ ขั้น ๒ ล้วนๆ หรือครับ”

“ก็ไม่มีจิตสิครับ” นี่แสดงว่าสงสัย พอสงสัยขึ้นมาแล้วมันจะถามต่อไป คนถาม ถามมา ๒ ข้อ นี่ข้อแรกนะ

ถาม : เรื่อง “อรหัตตมรรค”

กราบเรียนพระอาจารย์ที่เคารพอย่างยิ่ง หาที่เปรียบมิได้ เก้ากระผมขอเรียนถาม ปัญหาธรรมท่านอาจารย์ ๑ ข้อ ครับ อรหัตตมรรคพิจารณาอย่างไรครับ

ตอบ : “อรหัตตมรรคพิจารณาอย่างไรครับ” โอ้! เราก็ไม่รู้นะสิ จะทำอย่างไรละ เราก็ไม่รู้ว่าจะตอบอย่างไร “อรหัตตมรรคพิจารณา อย่างไรครับ เพื่อทำลายตัวจิตตัวเอง จำต้องอย่างไร แล้วยกขึ้นพิจารณาอย่างไร เพื่อทำลายตัวจิตเอง จำต้องอย่างไร”

นี่จำต้องอย่างไร สิ่งนี้เวลาพูด เราบอกว่าเราก็ไม่รู้ แล้วมันจะตอบกันอย่างไรละ แต่เวลาเราเทศน์บนศาลา เราเทศน์ไปเยอะเยอะ บุคคล ๔ คู่ โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทา

คามิ-มรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล อรหัตตมรรค
 อรหัตตผลนั้นแหละบุคคล ๔ คู่ คู่สุดท้าย

“อรหัตตมรรคพิจารณาอย่างไร อรหัตตมรรคพิจารณาอย่างไร”

เทศน์จนปากเปียกปากแฉะ อยู่ในเทศน์บนศาลานั้นนะ เกือบทุกกัณฑ์ พอเกือบทุก
 กัณฑ์ เวลามันเป็นไปแล้ว เวลาเทศน์ไปแล้ว นี่เป็นกัณฑ์เทศน์ใด กัณฑ์เทศน์คือการบอกทาง
 วิชาการใด

ให้ธรรมเป็นทาน ชนะซึ่งการให้ทั้งปวงไป ให้ธรรมเป็นทานๆ มันเป็นสัจธรรม
 มันเป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมมันก็แสดงธรรมตามสถานะความเป็นจริง ถ้าเวลาแสดง
 ธรรม เห็นใหม่ แสดงธรรมด้วยความไม่เสียดสีใคร ด้วยความไม่ลำเอียงใคร แสดง
 ธรรมด้วยไม่ต้องการปรารถนาทรัพย์ของใคร แสดงธรรม ไม่ต้องการ ไม่ต้องการอะไร
 ทั้งสิ้น แสดงธรรมก็เป็นการแสดงธรรม

ถ้าแสดงธรรมเป็นการแสดงธรรมไปแล้ว แต่เนี่ยเวลาถามขึ้นมา “อรหัตตมรรคพิจารณา
 อย่างไรครับ แล้วจะทำลายตัวจิตจะทำลายอย่างไรครับ”

มันก็เหมือนนกกับปลา มันคุยกัน นีก็เหมือนกัน มันเหมือนกับคนที่เป็นผู้ใหญ่คุยกับเด็ก
 เด็กมันไม่เข้าใจได้หรอก คำว่า “เด็ก” เด็กคือจิตใจยังไม่พิจารณา แต่มันอยากรู้ อยากเห็น
 อยากรูจะเป็นไปนั้นนะ เวลาบอกไป มันก็จะทำให้เหมือนๆ แล้วไม่เหมือนหรอก

อย่างที่ว่าเมื่อกี้นี้ มันมีความเชื่อของเขา เห็นใหม่ ต้องทำลายจิต ทำลายจิต เวลาคน
 ทุกข์คนยากขึ้นมา เวลามันเจ็บช้ำน้ำใจขึ้นมา มันก็ฆ่าตัวตายเลย พอฆ่าตัวตายเพื่อจะหนีกรรม
 หนีทุกอย่าง สุดท้ายแล้วมันก็ไปจำนนอยู่กับมันไป

นี่ก็เหมือนกัน “อรหัตตมรรคทำอย่างไรครับ”

อรหัตตมรรคมันก็มาจากจิตนั้นแหละ อรหัตตมรรค เห็นใหม่ ดุสิต อรหัตตมรรคมันก็เกิด
 จากจิตของเราเนี่ยแหละ จิตของเรา ปุถุชน กัลยาณปุถุชน โสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล สกิทา
 คามิ-มรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล มันก็เกิดจากจิต

นั่นแหละ สิ่งที่เราศึกษามา ศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เวลาฟังธรรมฯ ฟังธรรมของครูบาอาจารย์ทั้งนั้น แต่ถ้ามันจะเป็นจริงของเรา มันต้องเป็นจริงของเราขึ้นมา

“ก็อยากเป็นจริงไง ถึงถามหลวงพ่อกัน หลวงพ่อก็ตอบมาสิ”

ตอบว่ามันก็ต้องตอบมานะ เวลาหลวงตาท่านขึ้นไปหาหลวงปู่แหวนไง เวลาถามปัญหา แรกขึ้นไปไง ปัญหาแรก หลวงปู่ แหวนท่านตอบ ๒๕ นาทีมั้ง พอ ๒๕ นาที มันเข้าปากทาง ถูก แล้ว พอเข้าปากทางถูก หลวงตาท่านก็ถามสวนเข้าไปเลย พอถามสวนเข้าไป ท่านก็พูดขึ้นมา จากบุคคลคู่ที่ ๑ คู่ที่ ๒ คู่ที่ ๓ เวลาคู่ที่ ๔ มันจะเป็นของมันตามความเป็นจริงไง

ฉะนั้น เวลาหลวงปู่แหวนท่านเป็นคนพูด หลวงตาท่านเป็นคนฟัง เวลาฟังเสร็จแล้ว หลวงปู่แหวนท่านถามหลวงตาเลย “มหา มหามีอะไรจะค้านใหม่ ค้านมาเลย”

หลวงตาท่านบอกว่า “เกล้ากระผมไม่ค้านครับเกล้ากระผมหาฟังธรรมแบบนี้ หาความจริงแบบนี้ เกล้ากระผมอยากหา ความจริงแบบนี้”

เพราะท่านสงสัย สงสัยว่าหลวงปู่แหวนอยู่กับหลวงปู่มาแล้วท่านไปทำพวกเครื่องรางของขลังไง ที่นี้เครื่องรางของขลังโลกเขาต้องการไง พอท่านได้ฟังหลวงปู่แหวนพูดอย่างนั้นท่านถึงบอกเลย อิม! สังเวช สังเวชคือว่าคุณธรรมในหัวใจหลวงปู่แหวนเต็มเปี่ยมเลย แต่โลกเขาไม่รู้ โลกเขาไม่เข้าใจ เขาไม่ต้องการ ฟังธรรมหลวงปู่แหวนเลย เขาต้องการเราสู้อุ่น ๑ รุ่น ๒ เขาต้องการอย่างนั้นไป นี่ไง พอไปเข้าถึงสัจจะความจริงแล้วถึงได้สาธุ ท่านถึงยกย่องสรรเสริญ คำว่า “ยกย่องสรรเสริญหลวงปู่แหวน” เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่ว่าอหัตตมรรคฯ มันต้องมีพื้นฐานเข้าไป มันจะบอกว่าหมู หมา กา ไก่มาจากไหนก็ไม่ว่า บอก อหัตตมรรคมาสิ ฉันจะทำ ก็ไก่อได้พลอยไป เวลาไก่อมันไปเจอพลอย มันยังไม่รู้จักพลอยเลย แต่เนี่ยเวลาศึกษาขึ้นมา อยากจะรู้จักอหัตตมรรคเพื่อทำลายจิตตัวเอง จับต้อง จิตจับต้องอย่างไร จิตจับต้องอย่างไรก็จับขึ้นเตี๋ยง เเข็มขัดรัดไว้ไง แล้วก็ยาที่จะฆ่า นั่นนะ ประหารชีวิตนั่นนะ

ความจริงการประพฤติปฏิบัติมันต้องมีพื้นฐาน มันต้องเป็นความจริง ขิปปาภิญญา เวลาปฏิบัติง่ายรู้ง่าย เวลาถามบ่อย เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

บุพเพนิวาสานุสติญาณ จุตูปปาตญาณ อาสวักขยญาณ วิชชา ๓ ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วก็องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาสอน เวลาสอนก็สอนมรรค ๔ ผล ๔ บุคคล ๔ คู่นี้แหละ

เวลาสอน เห็นไหม คูสิ พระสารีบุตร พระโมคคัลลานะได้เป็นพระโสดาบันมาจากฟังเทศน์ของพระอัสสชิ แล้วเวลาไปหาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จากพระโสดาบัน เห็นไหม สกิทาคามี อนาคามี สอนมา เห็นไหม คูสิ พระโมคคัลลานะ ๗ วัน สำเร็จเป็นพระอรหันต์ เวลาพระสารีบุตร ๑๔ วัน เพราะมีความรู้มาก มีความเห็นมาก

ไฉนไปเก็บเกี่ยวมาหมดเลย ไฉนที่ถามๆ คงกรองมาจากเว็บไซต์พระสงฆ์แหละ เพราะพระสงฆ์พูดดีนัก แล้วถ้าพูดดีนักก็ต้องตอบได้ดี บอกมาสิทำอย่างไร บอกมาสิทำอย่างไร ก็บอกอยู่ในเว็บไซต์นั่นไง ก็บอกอยู่ในนั่นแหละ ก็ทำขึ้นมาสิ ทำขึ้นมาสิ แล้วนี่จะเอาจริงเอจัจ

นี่พูดถึงอรหัตตมรรค เวลาพูดถึงอรหัตตมรรคนะ คนเราจะมีคุณธรรมขนาดไหน พูดถึงจะทำบ๊บบๆ ได้ ถ้าอย่างนี้ได้มันก็เหมือนที่เขาบอกทางลัดสั้นนั่นนะ หลับตาทีเดียวเป็นพระอรหันต์เลย แล้วพระอรหันต์เป็นอย่างไรละ พระอรหันต์ก็เพื่อเอ็งใจ

แต่ถ้าจะเอาความจริงขึ้นมา เห็นไหม เอาความจริงขึ้นมามันก็ต้องจากปุถุชน กัลยาณปุถุชน รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร ถ้าชนะรูป รส กลิ่น เสียงขึ้นมา มันจะเข้าสู่ความสงบของใจ ตัวใจตัวนั้นตัวสำคัญ ถ้าตัวใจตัวนั้น ตัวสำคัญ ตัวใจตัวนั้น ถ้าทำความสงบของใจได้เป็นกัลยาณปุถุชน

แล้วยกขึ้นสู่เห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรมตามความจริง มันจะเข้าโสดาปัตติมรรค มันจะเป็นเริ่มต้นในบุคคล ๔ คู่ หนทางอันที่ ๑ พิจารณาเข้าไป พิจารณาซ้ำๆ จนสุดความสามารถของเรา เวลากิเลสมันขาดไป เห็นไหม นี่พาดกระแส เป็นพระโสดาบันเข้าสู่กระแสธรรม เป็นพระโสดาบันแล้วถึงที่สุดแล้วต้องเป็นพระอรหันต์แน่นอน ข้าหรือเร็วเท่านั้น จะก็ภพก็ชาติเขาต้องเข้าสู่เป็นพระอรหันต์แน่นอน

นี่ไง เวลาจะเข้าตรงนี้ นี่เข้าตรงไหนละ แล้วจะเข้าอย่างไรละ ฉะนั้น สิ่งที่กำลังถามมา เห็นไหม ตั้งแต่เริ่มต้น “อรหัตตมรรคต้องทำลายจิตหรือ”

ก็มันไม่รู้ มันไม่เห็น แล้วต้องทำลายก็ทำลายกิเลส ทำลายกิเลสเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา
คูสิ พระโศดาบันชำระสังโยชน์ ๓ เวลาพระสภิกษาคามี กามราคะปฏิบัติอะอ่อนลง เวลาเป็นพระ
อนาคามี กามราคะปฏิบัติขาดไป สังโยชน์อย่างละเอียด รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ
อวิชชา รูปราคะ อรูปราคะ ฌานสมาบัติ รูป อรูป แม้แต่ฌานสมาบัติ รูป อรูป มันยังเป็นราคะ
เลย มันรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา แล้วนี่มัน เป็นสังโยชน์เบื้องต้นละเอียด
ไป

เวลาว่า “อรหัตตมรรคต้องทำลายจิตหรือ”

ไม่ใช่! ทำลายกิเลส ทำลายสังโยชน์อันละเอียด สังโยชน์ความผูกพันที่ลึกซึ้ง ความ
ผูกพันนะ มันเหมือนกับไฟสุ่มขอน เวลากิเลสหยาบๆ มันเหมือนไฟที่มันไฟป่า ดูมันลุกสิ ใ้โฮ!
มันไหม้เต็มทีเลย แต่เวลาพอไฟมันมอดไหม้ไปแล้ว มันเหลือแต่ ขอนไม้ที่มันติดไฟอยู่นะ ไม่มี
พื้นไม่มีไฟเลย แต่มันมีไฟ รูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา สังโยชน์อันละเอียด แล้ว
สังโยชน์ละเอียดแล้วจะไปจับมันอย่างไรละ แล้วจะไปทำลายจิตตรงไหนละ

เขาทำลายกิเลส ทำลายอวิชชา แต่ที่นี้เวลามันพุดขึ้นไปมันละเอียดไป ละเอียดเสียจน
แล้วมันมีผู้แอบอ้าง พอมีใครแอบอ้างอะไร ใครพุดเป็นประเด็นขึ้นมา เราจะมาเทศน์ลบล้าง คำ
เทศน์ ของเราคำเทศน์ลบล้างสิ่งที่เขาเป็นประเด็น ประเด็นที่มันปล่อยไ้ ประเด็นที่ปล่อยไ้
ออกไป เราก็จะมาเทศน์ลบล้าง ถ้างลบล้าง เราถึงบอกว่า **พระอรหันต์ไม่มีจิต ถ้ามีจิตคือมี
ภพ** แต่ความจริงมันก็คือมีภพนั่นแหละ ภวาสวะ มีภพ มีชาติ มีตัว มีตน แต่ตัวตนอันละเอียด
แล้วจะพิจารณาอย่างไรละ แล้วจะทำลายจิตอย่างไรละ

ทำลายจิตนะ เราจะพุดนะ พุดตลก เวลาเขาเล่นกีฬา พื้นบ้าน เขาปิดตาตีหม้อเง เขา
ปิดตานะ แล้วก็หมุนๆ นะ แล้วก็หันไปตีหม้อ ตีผิดตีถูก มันยังตีผิดตีถูกเพราะมันมีหม้อให้ตี ปิด
ตาตีหม้อ ปิดตาแล้วก็หมุน ให้เขาหมุนซะ แล้วเราก็ปล่อยให้เขาไปตี เอาหม้อไปวางไว้ บางที
เขาก็ไปตีถูกนะ แล้วพวกเราเ้าพวกที่ไม่ได้ปิดตาก็ลุ้นกันใหญ่เลย นี่เง ปิดตาตีหม้อ มันยังมี
หม้อให้ตี

ไ้ที่นี่ภวาสวะอยู่ที่ไหน ภพอยู่ที่ไหน ตัวตนมันอยู่ที่ไหน ตัวตนนะ ตัวตนก็คือเรา ตัวตนก็
คือเรา เราเป็นตัวตนเสียเอง เราจะทำอย่างไร ไม่มีทาง

ฉะนั้น อรหันตมรรค สิ่งนี้ยกขึ้นมา เห็นใหม่ หลวงปู่บัว หลวงปู่คำดี นี่เวลาท่านติด หลวงปู่คำดี หลวงตาท่านพูดบ่อย แล้วเราก็คิดนะว่าหลวงปู่คำดีมีวาสนามาก เวลาท่านไปติด พันเป็นพระอนาคามีแต่ท่านไปต่อไม่ได้ เห็นใหม่ รู้อยู่ แต่บางองค์ไม่รู้ บางองค์บอกว่าเข้าใจว่า พระอรหันต์ เข้าใจว่าสิ้นกิเลส แต่หลวงปู่คำดีท่านรู้ อยู่ ท่านบอกรู้ รู้ว่ามันติด แต่ไปไม่ได้

ท่านถึงออกไปที่กลางสนามหญ้าไ้ แล้วจุดธูปด้วย อธิษฐาน “ขอให้หลวงตามาบอกที่ ขอให้หลวงตามาบอกที่” เห็นใหม่ นี่ไง จะเห็นภวาสวะ เห็นจิต พระอนาคามีเขาถึงตรงนั้น แล้วไปกลางสนามหญ้าเลย แล้วจุดธูปจุดเทียนอธิษฐานขอให้มหาบัวมาช่วยชี้แนะทางด้วย

หลวงตาท่านบอกว่า ท่านเล่าให้ฟังบ่อยในเทป บอกว่า “ท่านอยู่วัด มันก็มีความคิด อยากจะไปเยี่ยมหลวงปู่คำดีขึ้นมาทันที” ท่านก็ไปเยี่ยมหลวงปู่คำดี โอ้โฮ! พอไปนะ “โอ้โฮ! มหามาเร็ว มหามาเร็ว” ก็เข้าไปคุยกันสองคน ตัวต่อตัว ไปถึงบอก วิธีการ แนะนำวิธีการ พอแนะนำ วิธีการ นี่เข้าไปหาจิต แต่มันเป็นจิตเดิมแท้ มันไม่ใช่ไฟป่าจะไล่ป่า ไ้ นี่มันไฟสุ่มซอน ของของ เราอยู่กับเรา แต่เราหาไม่ได้ หาไม่เจอ ทั้งๆ ที่รู้ ทั้งๆ ที่รู้ว่ามันยังติด

แต่เวลาหลวงตาท่านไปแนะทางเท่านั้น พอแนะนำเสร็จท่านก็กลับ แล้วหลวงปู่คำดีท่านก็ แสวงหาของท่าน สูดทำยแล้ว หลวงปู่คำดีท่านไปเจอของท่าน แล้วท่านก็จัดการเรียบบรรยากาศ นี่ไม่ถามใครเลย เจียบ เจียบ

พระอรหันต์ลุกขึ้น เม้มปาก แล้วนั่งลง เพราะน้อยคนนักที่จะรู้ได้ แล้วรู้ได้ พูดให้คนอื่น เข้าใจได้ มันก็เข้าใจอย่างที่เราพูดเริ่มต้นที่ว่า มันมีลัทธิหนึ่งมีความเชื่อว่า โลกนี้มีเพราะมีเรา จะต้องทำลายเรา เหมือนเป็นพระอรหันต์ เขาก็เลยกำหนดวันว่าจะฆ่าตัวตาย แล้วถึงวันนั้น เขาก็ฆ่าตัวตาย เพราะเขาคิดเป็นวิทยาศาสตร์ว่า ถ้าฆ่าตัวตายแล้วจิตมันไม่มี แล้วการฆ่าตัว ตายนี่คือการฆ่าจิต เขาคิดของเขาอย่างนั้น เป็นมิจฉาทิฏฐิความเห็นผิด

แล้วเวลาเราเป็นชาวพุทธ เราจะประพฤติปฏิบัติกัน “อรหันตมรรคต้องทำลายจิตหรือ”

ต้อง แต่จิตนี้เป็นจิตที่มันละสังโยชน์เข้ามา ละสังโยชน์เข้ามา จนเป็นสังโยชน์ อันละเอียด แล้วเวลาฆ่า เวลาทำลาย มันก็คือทำลายอวิชา ทำลายกิเลสต้นหาความ ทะยานอยาก ทำลายภวาสวะ เห็นใหม่

คุณหลวงตาสี หลวงตาท่านบอกว่าท่านพิจารณาของท่านนี้แหละ ท่านพิจารณากามราคะจนหมดเลย แล้วที่นี้มันก็ไปพิจารณาไ้อสิ่งที่เป็นความละเอียดขึ้นมา จนพิจารณาถึงความละเอียดคือสิ่งเศษที่เหลือ เพราะอนาคามี ๕ ชั้น พอเศษที่เหลือแล้วมันมหัศจรรย์ จิตนี้มหัศจรรย์ ท่านบอกว่าท่านมองภูเขาเลากาทะลุไปหมดเลย มหัศจรรย์ โอ้ย! มันทิ้ง มันทิ้ง มันทิ้ง

ท่านบอกว่า ท่านสร้างบุญมาเหมือนกัน ธรรมะมาเตือนใจ สรรพสิ่งที่เกิดมันต้องมีที่มาที่ไป แสงสว่างที่เกิดขึ้น พลังงานที่เห็นที่ส่องทะลุภูเขาต่างๆ มันต้องมีที่มาที่ไป มันต้องมีที่เกิด ถ้ามีที่เกิด มันเกิดจากที่ไหน เกิดจากจุดและต่อม ท่านบอกว่า ขนาดธรรมะมาเตือนอย่างนั้น ท่านยังงงเลยนะ จุด ต่อมอะไร จุด ต่อมอย่างไร อะไรเป็นจุด อะไรเป็นต่อม จิตเห็นจิตใหม่ เจอจิตหรือยัง ยัง ขนาดมีคนบอกแล้วนะ สู้ทำแล้วท่านพยายามของท่าน พอพยายามของท่าน พอเข้ามาจับได้ มาจับว่าจับจุดและต่อมในใจของท่านได้ อรหัตตมรรค

“พระอรหันต์ต้องทำลายจิตใหม่”

จุดและต่อมท่านเป็นจิตใหม่ จุดและต่อมของหลวงตาเป็นตัวจิตใหม่ แต่มันเป็นจิตชั้นละเอียดไง เวลาท่านหันกลับมา ท่านไปเห็นจุดและต่อมของท่าน แล้วเวลาท่านทำลาย เวลาท่านทำลายของท่าน นี่แหละอรหัตตมรรค เห็นใหม่ จำขี้ปากหลวงตามาเทศน์ เห็นใหม่ คำนี้เป็นคำหลวงตาเลย

“อรหัตตมรรคพิจารณาอย่างไร อรหัตตมรรคพิจารณาอย่างไร ทำอย่างไร ตัวจิตตัวเองจะจับต้องอย่างไร” จับต้องอย่างไรนี่เพราะอยากได้ อยากดี อยากเป็น แล้วเราก็คิดใจ ไปดูผลงานของคนอื่นแล้ว ก็คิดว่าเราจะมีจะเป็นไง

แต่ถ้ามันจะเป็นจริง เป็นจริงขึ้นมา มันต้องเป็นจริงขึ้นมา แล้วมันต้องมีที่มาที่ไปแบบที่เวลาหลวงตาท่านไปคุยกับหลวงปู่แหวน หลวงปู่แหวนท่านพูดเป็นขั้นเป็นตอนเลย คนพูดนะคนเป็นพูด แล้วคนฟังก็เป็นไง หลวงตาถึงใช้คำว่า “ไม่รู้ ถามไม่ได้”

ไม่รู้ถามไม่ได้ คือเราถามไม่ถูกประเด็น เราถามไม่ถูกจุดใจ เหมือนเราอยากรู้ เราอยากจะไปถามคนนั้นคนนี้ว่าเป็นพระอรหันต์หรือเปล่า ไปถามที่ไร กลับมาบอกเขาเป็นพระ

อรหันต์ เพราะมันถามไม่เป็น มันไม่รู้เอาอะไรไปถามไง มันไม่ใช่ นักกฎหมาย มันก็รู้ว่าเขาทำผิดหรือทำถูกหรือก พอไปถึงเขาบอกเขาทำถูกหมดเลย ไ้่นักกฎหมายก็ เออ! ใช่ ถูก

ไอ้คนถามไม่เป็นนะ ไปหานักปฏิบัติบอกว่าจะไปสอบถามปัญหาเขา ไป กลับมา บอก “หลวงพ่อ องค์นั่นก็พระอรหันต์นะ องค์นั่นก็พระอรหันต์นะ”

“ทำไมล่ะ”

“เพราะผมถามเขามาหมดแล้ว ผมถามเขามาหมดแล้ว”

หลวงตาบอกว่า **ถามไม่เป็น คนถามไม่เป็น ถามไม่ได้ คนไม่รู้กฎหมาย ไม่รู้ประเด็น จับประเด็นไม่ถูก ไม่มีประเด็นไปถามเขา เพราะไม่มีประเด็น เขาจะตอบอย่างไรก็ได้ เพราะมันไม่มีประเด็น**

แต่ถ้านักกฎหมายถาม มันถามเป็นประเด็นเลย ถามเข้าหลักเลย แล้วไม่รู้ถามไม่ได้ใช่ไหม ผู้ที่ไม่เป็นก็ตอบไม่ได้เหมือนกัน เขาถามเป็นประเด็นมา ไปไหนมาสามวาสองศอก มันตอบไปนู่นเลย ถ้าคนถามเป็นมีประเด็นถาม ไอ้คนตอบไม่เป็นมันก็ตอบไม่ได้

ถ้าคนถามเป็น คนตอบเป็น นี่ไง **ในอเสวนา จ พาลาน** ที่ว่าการสนทนาธรรมเป็นมงคลอย่างยิ่ง นี่ถ้ามันเป็นจริง มันก็เป็นจริงอย่างนี้ ถ้ามันเป็นจริงอย่างนี้ คนถามเป็น คนตอบเป็น คนถามไม่เป็น ถามไม่ได้ คนตอบไม่เป็นก็ตอบไม่ได้

แต่หลวงตาท่านเป็น แล้วท่านเชิดชูหลวงปู่มัน แล้วท่านเห็นสังคมของกรรมฐาน ถ้าสิ่งใดที่ท่านเห็นว่าท่านเข้าใจไม่ได้ ท่านถึงเข้าไปถาม พอถามแล้วก็ตอบมา ไอ้โฮ! ถูกต้องหมดเลย แสดงว่าของจริง ที่นี้ของจริงแล้วท่านก็มาวินิจฉัย เพราะสังคมเขาไม่รู้จักของจริง สังคมเขาต้องการเครื่องรางของขลัง ที่นี้มันไม่ได้ต้องการธรรมะ ที่นี้เวลาถึงธรรมะแสดงออกมา มันก็ต้องมีความจริงของมันขึ้นมา

ฉะนั้น สิ่งที่ว่า “อรหัตตมรรคพิจารณาอย่างไร” พูดไว้เยอะมาก เทศน์บนศาลาเต็มไปหมดเลย แสดงธรรมเรื่องนี้มาตลอด

“เพื่อจะทำลายจิตตัวเอง จะจับต้องอย่างไร”

จับต้องอย่างไร อันนี้เป็นประเด็นมาก เป็นประเด็นที่ว่า หลวงตาท่านบอกว่า เวลาการประพฤติปฏิบัติ การขุดคุ้ยหากิเลสนี้เป็นเรื่องหนึ่ง การขุดคุ้ยและการจับต้องได้ การขุดคุ้ยและการจับต้องได้ โสดาปัตติมรรค สกิทาคามิมรรค อนาคามิมรรค อรหัตตมรรค มรรค มรรคคือเริ่มต้น ถ้ามรรคเริ่มต้นนะ โสดา- ปัตติมรรคกับสกิทาคามิมรรคคุณสมบัติแตกต่างกัน สกิทาคามิมรรคกับอนาคามิมรรคคุณสมบัติแตกต่างกัน เวลาอนาคามิมรรคกับ อรหัตตมรรค คุณสมบัติแตกต่างกัน แล้วคุณสมบัติแตกต่างกัน ผลก็แตกต่างกัน

พอผลแตกต่างกัน เวลาคุณธรรมะกัน ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงท่านจะแยกแยะหมดได้เลย ฉะนั้น พอแยกแยะได้หมด เวลาใครพูดได้ระดับไหน เวลาเทศน์ออกมา เวลาหลวงตาท่าน ไปไหนก็แล้วแต่ เวลาใครเทศน์ ท่านไปนั่งฟัง ท่านรู้เลยว่าเขาอยู่ภูมิไหน ใครอยู่ภูมิไหนนี้ ฟังรู้หมด เพียงแต่ว่าไม่พูด ไม่พูดออกมาด้วยมันเป็นมารยาท ไม่พูดออกมาเพราะว่าด้วยสังคัม

ฉะนั้น ท่านเก็บไว้ในใจ เพราะคนเป็นจะรู้ว่ากว่าจะเป็นมันขนาดไหน แล้วถ้าเขาไม่เป็น เขาไม่เป็นแล้วเขาไม่สนใจ เขาไม่เป็นแล้วเขาเหลิง เขาไม่เป็นแล้วเขาเหิมเกริมว่าเขาเป็น เขาเก่ง อย่างนี้ทิวฐิเขาท่วมหัว พูดไม่มีประโยชน์หรอก พูดไปแล้วมันสะเทือนกันเปล่าๆ

แต่ถ้าคน อย่างเช่น หลวงปู่คำดี เห็นไหม ท่านรู้ ท่านรู้ด้วยว่าท่านติด แล้วท่านไปไม่ได้ด้วย แล้วท่านอยากต้องการคนชี้หน้าด้วย อย่างนี้สมควรมากๆ เลย แล้วอย่างที่คุณมีอำนาจวาสนาบารมี ที่หลวงตาท่านไปแก้คนนั้นคนนี้ เพราะเขามีอำนาจวาสนาบารมี มีอำนาจวาสนาบารมี คือว่ามีสัจจะมีความจริง แล้วยอมรับความจริง คนนี้คุยกันง่าย

แต่เอาสี่ข้างเข้าดู เขาไม่เป็นด้วย เขาไม่รู้ด้วย แต่เขาอวดรู้ อวดเก่ง ไปพูดไม่ได้หรอก เพราะเขาหน้าแตก เพราะพูดแล้วมันต้องหักล้างอันนั้น หักล้างผลอันที่ไม่จริงนั้น มันหักล้างได้ง่ายๆ เพียงแต่ว่าคนที่ไม่จริง เขามีอำนาจวาสนาไหม ถ้าเขามีวาสนา เขายอมรับเหตุผล มันเป็นประโยชน์กับเขา แต่ถ้ากิเลสมันบังตา เขาไม่ยอมรับเหตุผล เขาจะเถียงไง แล้วเกิดทิวฐิมานะมากขึ้น เขายังจะติดพันผูกพันกับความเห็นผิดของเขามากขึ้น

ฉะนั้น ครูบาอาจารย์ท่านถึงปล่อยให้กาลเวลามันเป็นการชี้ เป็นการสอน มันเป็นการบอกไง นี่พูดถึงว่ากรรมฐาน ครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงท่านจะรู้เช่นนั้น

ฉะนั้นบอกว่า “อรหัตตมรรคทำอะไร”

ฝึกหัดปฏิบัติไป แล้วมันมีแนวทางอยู่แล้ว ถ้ามีแนวทางอยู่แล้ว แล้วพอเป็นแล้วนะ จะกลับมาถึงความเห็นตรงนี้เลยว่า อืม! มันถามให้รู้ไม่ได้หรอกเนาะ ขนาดปฏิบัติเกือบเป็นเกือบตาย แล้วจะถามให้รู้มันไม่มีใจ

ฉะนั้น เขาบอก “ต้องทำลายจิตหรือไม่”

เราบอกว่า เป็นการทำลายภพ เป็นการทำลายกิเลส การประพฤติปฏิบัติการฆ่ากิเลสนี้ประเสริฐที่สุด เอวัง